

TEMAT LEKCJI

Tadeusz Kościuszko – bohater walki o wolność i niepodległość dwóch narodów. Wiersz Marii Konopnickiej *Śmierć Kościuszki*.

CELE ZAJĘĆ

Po zajęciach uczeń:

- zna najważniejsze wydarzenia z życia Tadeusza Kościuszki
- rozumie treść wiersza Marii Konopnickiej *Śmierć Kościuszki*
- wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko uważany jest za bohatera dwóch narodów
- odczuwa dumę narodową i uczucie przynależności do narodu polskiego
- rozumie miejsce Tadeusza Kościuszki w polskiej świadomości historycznej

METODY I FORMY PRACY

- praca z tekstem
- rozsypanka zdaniowa /Kościuszko w Polsce i w Ameryce/
- analiza wiersza i fragmentu książki Stefana Bratkowskiego *Z czym do nieśmiertelności*.

POMOCE DYDAKTYCZNE

wiersz *Śmierć Kościuszki* Marii Konopnickiej, kopia fragmentu książki Stefana Bratkowskiego *Z czym do nieśmiertelności*, kalendarium.

PRZEBIEG LEKCJI

1. Zapis tematu lekcji.
2. Przypomnienie wiadomości o polskiej i amerykańskiej drodze Tadeusza Kościuszki /praca w grupach/
– rozsypanka zdaniowa – uczniowie układają zdania zgodnie z datami.
3. Odczytanie prawidłowo ułożonej rozsypanki, sprawdzenie zaznaczonych numerów, wybór najważniejszych wydarzeń z życia Tadeusza Kościuszki.
4. Opracowanie wiersza Marii Konopnickiej *Śmierć Kościuszki*. Dwukrotne przeczytanie wiersza, w czasie którego uczniowie podkreślają niezrozumiałe wyrazy i nazwę państwa, gdzie zmarł Kościuszko.
5. Zapis wyrazów niezrozumiałych na tablicy wraz z objaśnieniami.
6. Analiza treści wiersza zgodnie z pytaniami:
 - Kim był podmiot liryczny?
 - Gdzie zamieszkał Kościuszko po klęsce pod Maciejowiami i wydostaniu się z niewoli rosyjskiej?
 - Do jakiego kraju tęsknił i o czym marzył?
 - Czego symbolem był jego miecz?
 - Jakie słowa wypowiedział, konając i jakie miały one znaczenie?
 - Z jakiej pieśni one pochodzą i czym jest ta pieśń dla Polaków?
7. Kim był i jest dla nas Tadeusz Kościuszko? /BOHATEREM/

KONSPEKT LEKCJI DO KLAS LICEALNYCH

8. Gromadzenie słownictwa wokół pojęcia *bohater* /odważny, pełen poświęceń, dzielny, gotowy oddać życie za idee i człowieka, kochający wolność i niepodległość/ – zapis na tablicy.

9. Wypowiedź o Kościuszcze Williama H. Harrison – późniejszego prezydenta USA:

„Sława jego trwać będzie dopóty, dopóki na ołtarzu wolności jej obrońcy składać będą swe życie w ofierze; imię Kościuszki trwać będzie wśród nas”

10. Jak rozumiesz słowa Harrisona – swobodne wypowiedzi uczniów, dyskusja.

11. Rozdanie kopii *Amerykańskiego portretu Kościuszki* według fragmentu książki Stefana Bratkowskiego *Z czym do nieśmiertelności* – ciche czytanie tekstu ze zrozumieniem i wyjaśnienie niezrozumiałych wyrazów.

Na podstawie tekstu napisz – Jakim człowiekiem był Tadeusz Kościuszko w życiu codziennym?

Amerykański portret Kościuszki Stefan Bratkowski
pt. „Z czym do nieśmiertelności”.

Czego on w tej Ameryce nie robił! I przewoźne mosty pontonowe i pierwsze nowoczesne twierdze, sadił kwiatki na skałkach i na prośbę iluminował Princeton z okazji Święta Niepodległości; kopał chodniki podziemne i gonił kontrabandę wiezioną do otoczonego Charlestonu; rysował portrety dam i szkice umocnień, słowem postać kolorowa i żywa, przy tym – pełna wdzięku. Odważny i pracowity zarazem, pogodny i miły dla wszystkich wokół, łgnie do ludzi, serdecznością odpłaca za każdy odruch dobroci i sympatii, przyjaciół wręcz adoruje. Przez lata utrzymuje się z własnych przywiezionych z Europy pieniędzy; część swoich racji oddaje szpitalowi, ratuje od głodu jeńców; wykłóca się o odzież i buty dla swoich ludzi. A przy tym honorowy i lojalny; dla przyjaciela uwikła się w pojedynek z głupim łobuzem, który stchórzy i jeszcze ogłosi go w prasie – zabijaką, polującym na uczciwych dżentelmenów. Największe słabostki? Namiętność do kawy i hodowania kwiatów.

12. Zadanie domowe:

Własnymi słowami napisz, jakim człowiekiem był Tadeusz Kościuszko w życiu codziennym. Wklej kalendarium życia Tadeusza Kościuszki do zeszytu.

*Konspekt opracowała:
Sonia Frączek
nauczycielka Polskiej Szkoły im. Tadeusza Kościuszki w Chicago.*

Śmierć Kościuszki

Maria Konopnicka

Tam w Szwajcarów wolnej ziemi
Żył Kościuszko długie lata
I obracał tęskne oczy,
Gdzie rodzinna jego chata.

Z Maciejowic w ranach wzięty,
Ciężką przetrwał on niewolę,
Nim – wygnaniec – poszedł we świat,
Na tułaczkę, na niewolę!

Aż gdy poczuł, że śmierć blisko,
Ujął w ręce miecz swój dumny
I rzekł – Walczył w świętej sprawie,
Włóżcie ze mną go do trumny!

I na północ spojrział rzewnie,
Twarz mu blaskiem się zajęła,
I konając wyrzekł z mocą:
– Jeszcze Polska nie zginęła!

TADEUSZ KOŚCIUSZKO W POLSCE

- **4 lutego 1746 r.** Tadeusz Kościuszko urodził się w Mereczowszczyźnie.
- W **1765 r.** wstąpił do Szkoły Rycerskiej w Warszawie, którą ukończył w 1769 r.
- W **1769 r.** wyjechał na studia do Paryża, gdzie uczył się inżynierii wojskowej.
- W **1774 r.** wrócił z Paryża do Polski, ale w armii polskiej nie było miejsca dla kapitana – inżyniera.
- W **1775 r.** opuścił Polskę i udał się do Francji.
- W **1776 r.** przybył do Ameryki, aby wziąć udział w amerykańskiej rewolucji przeciwko Anglii.
- W **1784 r.** wrócił z Ameryki do Polski.
- W **1789 r.** został mianowany przez króla Stanisława Augusta generałem – majorem wojska polskiego.
- W **1792 r.** otrzymał krzyż *Virtuti Militari* za zasługi dla Polski.
- **24 marca 1794 r.** w Krakowie na Rynku ogłosił akt powstania nazwanego „Kościuszkowskim”, został Naczelnikiem i złożył przysięgę na wierność narodowi polskiemu w walce o niepodległość.
- **4 kwietnia 1794 r.** zwycięstwo w bitwie pod Raclawicami.
- **7 maja 1794 r.** w Połańcu dał chłopom wolność.
- **10 października 1794 r.** klęska pod Maciejowicami, Kościuszko ranny dostał się do niewoli rosyjskiej, powstanie upadło
- **15 października 1817 r.** Tadeusz Kościuszko zmarł w Solurze w Szwajcarii.
- W **1818 r.** ciało Kościuszki przewieziono na Wawel w Krakowie.

TADEUSZ KOŚCIUSZKO W AMERYCE

-W **sierpniu 1776 r.** Tadeusz Kościuszko przybył do Filadelfii w Ameryce, aby wziąć udział w amerykańskiej rewolucji przeciwko Anglii.
-**24 września 1776 r.** opracował fortyfikację osłaniającą Filadelfię, został mianowany inżynierem w stopniu pułkownika w armii Stanów Zjednoczonych.
-W **styczniu 1777 r.** wybudował pierwsze umocnienia w Filadelfii.
-**25 marca 1777 r.** Kościuszko pracuje nad fortyfikacją fortu Ticonderoga.
-W **sierpniu i wrześniu 1777 r.** Kościuszko wybrał i ufortyfikował pola Bemis Heights pod Saratogą.
-**7 października 1777 r.** pod Saratogą armia brytyjska została pokonana, a wolność Ameryki ocalona, dzięki Tadeuszowi Kościuszce – był to „punkt zwrotny” wojny.
-**11 września 1778 r.** Kościuszko otrzymał naczelne dowództwo i nadzór wojskowy w West Point.
-W **latach 1777-1778** Kościuszko – znakomity inżynier – projektował i budował niezdobyte fortyfikacje w West Point zwanym najważniejszym posterunkiem Ameryki.
-**1 sierpnia 1779 r.** Brytyjczycy nie zaatakowali West Point z obawy przed doskonale przygotowaną przez Kościuszkę fortyfikację.
-W **1780 r.** na prośbę gen. Gatesa Kościuszko został mianowany Głównym Inżynierem wojsk amerykańskich.
-W **latach 1780-1784** walczył w Armii Południe i zaprzyjaźnił się z Thomasem Jeffersonem, przyjaźń ta przetrwała do końca życia Kościuszki.
-Po zakończeniu wojny w **1784 r.** Kościuszko otrzymał z rąk Washingtona order Cincinnati z napisem: „Wszystko poświęcił by służyć Ojczyźnie – Amerykę nazwał swoją „drugą Ojczyzną”, a odwiedził ją jeszcze raz w 1798 r.